

Område 1: "Foderrationen"

1.a Kraftfoder (skala 0-100)

Målet er et robust system, der er enkelt at styre og som sikrer at køerne får den planlagte mængde foder ift. ydelse og laktationsstadiet. Individuel tilpasning af mængder er optimalt ift. fodereffektivitet, *hvis* det styres tæt. Alternativt kan gruppetildeling eller en fast strategi for alle køer være mere robust.

Karakter = 0	Karakter = 100
Robotten/automaten styrer tildelingen og landmanden kan ikke finde ud af at ændre det. Situationer med bratte ændringer – f.eks. $\pm$ 1 kg fra dag til dag	Den perfekte tildeling af kraftfoder, hvor niveauet reguleres efter koens ydelse, ændringer sker rettidigt og op- og nedtrapning sker over flere dage.

1.b Grovfoder (skala 0-100)

Målet er en fodring, hvor der aldrig fodres med fejlkonserveret grovfoder. Varmedannelse og svampevækst i ensilage forringer foderets næringsstoffer og køernes omsætning af foderet.

Karakter = 0	Karakter = 100
Al ensilage opfodres på trods af varmedannelse eller svampevækst i foderet	Der er ingen varmedannelse eller svampevækst i ensilage.

Støttepunkter:

40 bruges f.eks. når det af og til sker, at foder med svampevækst tildeles malkekøerne

60 bruges f.eks. når alt foder med svampevækst sorteres fra, mens foder med varmedannelse af og til tildeles malkekøerne.

80 bruges f.eks. når alt foder med svampevækst og varmedannelse sorteres fra og kasseres

1.c Protein (CP, g/kg ts og urea, mmol/l)

Målet er at overforsyning med protein undgås, fordi det betyder, at koen skal bruge energi på at udskille overskydende N. Proteinforbruget skal ses i sammenhæng med energiforsyningen, hvilket bedst udtrykkes ved mælkenes uretalt.

Foderplanens indhold af råproten (g/kg ts) indtastes. HVIS urea i tankmælk i gennemsnit af sidste tre målinger er højere end 5,0 mmol/l, indtastes værdien 190 g/kg ts

1.d Foderniveau (skala 0-100)

Målet er at det er mælkeydelsen, der skal trække foderniveauet op og ikke omvendt. Sættes foderniveauet for højt bliver rationen typisk for koncentreret og der sker en overfodring af køerne.

Karakter = 0	Karakter = 100
Der fodres efter en ydelse, der f.eks. 1500 kg over det aktuelle ydelsespotentiale	Der fodres efter den aktuelle ydelse men hele tiden med fokus på om ydelsen udvikler sig positivt og dermed kan trække et højere foderniveau.

1.e Vomvenlig ration (skala 0-100)

Målet er en robust ration, der giver en stabil vom, som fungerer også selvom der sker enkelte afvigelser. Stor grad af sortering i rationen giver lav fodereffektivitet, fordi de køer, der får den koncentrerede del af foderet belaster vommiljøet, mens de køer der får den grove del af foderet mangler let omsættelig energi til mikroorganismene og/eller producerer for lidt mælk,

Karakter = 0	Karakter = 100
Højt sukker/stivelsesindhold, der går tæt på grænseværdierne. Stor grad af sortering, foderet falder fra hinanden, mange lange strå, uens gødningskonsistens, ...	Robust ration set ift. sukker, stivelse og strukturværdi, blandingen hænger godt sammen, er meget ensartet, køerne æder stort set "fra oven", passende gødningskonsistens, ...

Område 2: "Stabilitet i fodringen"

2.a Stabil bemanning (skala 0-100)

Målet er at køerne tildeles netop den planlagte ration og at den er blandet så strukturen er bevaret, men uden at køerne kan sortere i den. Et væsentligt element for at sikre det, er at opgaven løses af en fast person, der har fokus på netop denne opgave.

Karakter = 0	Karakter = 100
"Alle kan blande foder" – dvs. opgaven skifter tit hænder og udføres lidt tilfældigt.	At blande foder er en betroet opgave, der prioriteres. Blandemester skal ikke pludseligt løse andre opgaver og der er en fast afløser på.

2.b Fast blandeprocedure (skala 0-100)

Målet er – som ovenfor – at køerne tildeles netop den planlagte ration og at den er blandet så strukturen er bevaret, men uden at køerne kan sortere i den. Et andet væsentligt element for at sikre det, er at der er en klar rutine for opgaven og at vejedstyr er kalibreret så det vejer rigtigt.

Karakter = 0	Karakter = 100
Landmanden (eller hans blandemester) kan ikke give et klart svar på hvordan, hvornår og hvor længe der blandes. Det er mere end ét år siden vægte i fuldfoderblandere og kraftfoderautomater sidst er kalibreret. Ingen opfølgning på mængder eller vejedata.	Der er aftalt en fast procedure for læsning og blanding som følges hver dag (nedskreven eller ej). Vægte i fuldfoderblandere og kraftfoderautomater kalibreres mindst én gang om året. Fast opfølgning på mængder og vejedata.

2.c Ændring af foderplan (skala 0-100)

Målet er at sikre køerne så få skift i foderrationen som muligt og at de nødvendige skift sker gradvist.

Karakter = 0	Karakter = 100
Foderplanen ændres ofte (> 6 gange/år) og behovet for at skifte kommer ofte bag på landmanden, så han er nødt til at lave dag til dag – ændringer Ændring af blandet mængde sker ved at tilsætte ekstra ensilage i blandingen.	Der er store ensartede lagre af grovfoder og strategisk indkøb af tilskudsforer så det er muligt at bruge samme foderplan i gennem lang tid (f.eks. 2 gange pr. år). Skift forberedes og gennemføres gradvist over flere dage. Ændring af blandet mængde ved lineær opskalering af alle fodermidler efter koantal.

2.d Tørstofmåling i grovfoder

Grovfodermidler der anvendes med min. 2 kg tørstof/ko i blandingen bør analyseres og tørstofindholdet bør kontrolleres løbende for at sikre at køerne tildeles den planlagte ration.

Karakter = 0	Karakter = 100
Grovfodermidler analyseres sjældent	Grovfoder analyseres løbende gennem stakken

Støtte punkter:

50 beskriver den situation, hvor grovfoder analyseres en gang pr stak.

80 beskriver den situation, hvor grovfoder altid analyseres før det tages i brug og hver gang der er mistanke om ændringer

2.e F og P i mælk

Store udsving i mælkens fedt og proteinforhold kan være et tegn på ustabil fodring eller et belastet vommiljø.

Karakter = 0	Karakter = 100
Store udsving i mælkens F og P kan forekomme (kontrol- og tankmælksanalyser). Mange køer med meget lave eller meget høje fedt% (kontrolprøver)	Meget små udsving i F og P set på både kontrol- og tankmælksanalyser. Ingen køer med meget lave eller meget høje fedt% (kontrolprøver)

Område 3: "Koens trivsel"

3.a Liggekomfort (skala 0-100)

Målet er at køerne har let adgang til den hvile de har behov for på et behageligt underlag. Hvile er en forudsætning for køernes trivsel og dermed også for deres fodereffektivitet.

Karakter = 0	Karakter = 100
Mange køer har trykninger, hævede haser, hårløse pletter på benene. Der er utilstrækkelig med strøelse i sengene og mange af dyrene er beskidte på benene. Manglende nedskrabning. Dyr står ofte med forbenene i sengene eller de prøver til flere gange før de lægger sig.	≤ 5% af køerne har skadede haser eller andre trykskader. Køerne er rene og underlaget i sengene er eftergivende - f.eks. sand eller tykt lag strøelse. Køerne rejser og lægger sig let og ubesværet. Faste rutiner for nedskrabning.

3.b EKM1/EKM3 (%)

Besætninger hvor ydelsen er høj allerede i første og anden laktation, har større dødelighed end besætninger, hvor køerne toppe i en senere paritet. Det kan skyldes, at køerne er pressede til at opnå høj ydelse, mens de endnu er i vækst, eller at ydelsen er lav blandt de ældre køer, fordi de trives dårligt. En særlig lav ydelse hos unge køer i forhold til ældre køer kan skyldes, at de unge køer er særligt pressede i systemet.

Tolkning af forholdet mellem laktationsyndelser:

	Høj ydelse hos ældre køer	Lav ydelse hos ældre køer
Høj ydelse hos 1. kalvs køer	Normal (f.eks. 78,0-85,5%)	Ikke normal
Lav ydelse hos 1. kalvs køer	Ikke normal	Måske normal

EKM1/EKM3 (%) slås op i "Nøgletalstjek" og værdien testes ind.

3.c "Kvikke køer" (skala 0-100)

Køer der trives kan bruge energien på mælkeproduktionen mens dyr der er meget nervøse eller utrivelige har mindre tid og ro til at æde og hvile og forbruger mere unødvendig energi.

Karakter = 0	Karakter = 100
Køerne virker frygtssomme og flygter ved mindste bevægelse – eller de virke sløve Der er ingen glans i pelsen	Køerne virker årvågne og aktive. Øjnene kikker rundt, ører søger rundt og der er en nysgerrig reaktion på lyde og andre stimuli. Pelsen er glinsende, tæt og ren uden skader.

3.d Belægningsgrad (Antal køer pr. ædeplads)

Målet er at køerne har adgang til minimum en ædeplads og en seng pr. ko for at sikre at køerne kan opnå tilstrækkelig hvile- og ædetid.

Indtast antal køer pr. ædeplads idet en ædeplads defineres som 70 cm til stor race og 65 cm til Jersey eller en plads i fanggitter. HVIS der er mindre end én seng pr ko indtastes værdien 3.

3.e Ventetid ved malkning (minutter)

Målet er at koen skal bruge mindst mulig til på at vente på malkning. Jo kortere tid koen skal vente på malkning jo bedre tid har hun til andre aktiviteter og jo mindre "stå-belastning" er der af klove og ben.

Indtast ventetid i alt målt i minutter pr. dag for den ko der kommer sidst gennem malkestalden og altså venter længst.

Område 4: "Besætningssundhed"

4.a Reproduktionseffektivitet (forholdstal – uden enhed)

Tallet er et samlet udtryk for koens biologiske egenskaber og mælkeproducentens managementmæssige evner. Målet er en høj reproduktionseffektivitet fordi det betyder færre tilfælde, hvor koen bruger meget energi på at lægge huld på og mobilisere igen og den biologiske del af tallet udtrykker om koen generelt trives.

Reproduktionseffektiviteten findes i Nøgletalstjek. Værdi indtastes direkte.

4.b Klove (skala 0-100)

Målet er sunde og veltrimmede klove fordi det er afgørende for at køerne har det godt og kan bevæge sig frit omkring i stalden og fokusere energien på produktion.

Karakter = 0	Karakter = 100
En stor andel af køerne har klove- og lemmelidelser og er tydeligt hæmmede af det. Det er tydeligt at køerne klovbeskæres for sjældent og/eller for sent.	Køerne går uhæmmet rundt og der er ikke problemer med klovene. Der følges en SOP eller anden form for fast rutine for hvornår køerne klovbeskæres.

4.c Fordøjelses- og stofskiftelidelser (skala 0-100)

Køer med fordøjelses- og stofskiftelidelser har reduceret foderoptagelse og udnytter foderet dårligt. Trives ikke.

Karakter = 0	Karakter = 100
Mange køer med diarré, ketose, store huldforskydninger, mange fede køer, der bruges propylenglykol for at holde køerne i gang.	Der er sjældent køer med diarré eller ketose. Ingen fede køer, kun mindre huldforskydninger

4.d Døde køer (%)

En høj andel døde køer er udtryk for at mange køer mistrives i besætningen.

Andel døde køer findes f.eks. i Nøgletalstjek. Værdi indtastes direkte.

4.e Paratuberkulose og Salmonella (skala 0-100)

Køer der er hæmmet af paratuberkulose eller salmonella trives ikke og har en dårlig energiudnyttelse.

Karakter = 0	Karakter = 100
Mange køer i besætningen er påvirket af paratuberkulose eller salmonella.	Ingen problemer med paratuberkulose eller salmonella

Område 5: Generel management

5.a Respons på svage dyr (skala 0-100)

En driftsleder, der ser de svage dyr og handler på det han ser, er en driftsleder med overskud – også til alt det andet, der kræver fokus. Det er således et udtryk for et højt managementniveau.

Karakter = 0	Karakter = 100
Der er flere svage dyr, der går rundt blandt de andre. Der er ingen praktiske muligheder for fraseparering af svage dyr.	Der går aldrig svage dyr rundt blandt de andre – hvis der er svage dyr er de frasepareret og taget hånd om der. Der findes et praktisk system der sikrer en let fraseparering og opstaldning af svage dyr.

5.b Alder ved første kælvning (mdr.)

Målet er at undgå en høj alder ved første kælvning. Kvier der kælver første gang ved en høj alder har typisk vanskeligere ved at klare sig i malkekøernes system. Kælvningsalderen påvirkes af det managementmæssige niveau og af dyrenes trivsel.

Kælvningsalderen findes f.eks. i Nøgletalstjek og værdien indtastes direkte.

5.c Planlægning (Skala 0-100)

Målet er at driftslederen planlægger større ændringer (fx ny foderplan) i god tid og har robuste planer til at håndtere det uventede. Planlæggeren har også en plan for, hvordan spidsbelastninger (fx i marken) klares uden det går ud over kvaliteten i stalden. Planlæggeren er forudseende og har et godt og tidligt samspil med fodringsrådgiveren om kommende ændringer.

Karakter = 0	Karakter = 100
Større ændringer eller justeringer i forhold til tidskrævende opgaver klares i sidste øjeblik	Planlægning prioriteres højt og sker i god tid. Der er planer for alle væsentlige forhold med relation til foderudnyttelse. (Foderplan, foderbudget, plan for klovbeskæring, plan for goldning, etc..)

5.d Opfølgning (skala 0-100)

Målet er at landmanden løbende følger op på kvaliteten af det arbejde der udføres ifm. fodring og pasning af køerne og følger op på køernes respons på fodring og pasning.

Karakter = 0	Karakter = 100
Der laves aldrig eller sjældent EFK og aftaler om tiltag bliver ikke gennemført. Springer altid på hurtige løsninger som f.eks. "mirakelkure"	Der laves fast EFK efter hver ændring i foderplanen. Dyrene og produktionen overvåges løbende og der ageres på afvigelser. Foderrationen fintunes, hvis den ikke fungerer tilfredsstillende. Aftaler overholdes.

5.e Tid til management (skala 0-100)

Tid til management er afgørende for at kunne drive en velfungerende kvægbesætning. Målet er at landmanden prioriterer det så højt, at han kan finde på at købe sig tid f.eks. ved hjælp til delopgaver i pasningen.

Karakter = 0	Karakter = 100
Tid til management nedprioriteres i forhold til praktiske opgaver der skal løses	Tid til management prioriteres højt og praktiske opgaver er om nødvendigt uddelegeret til andre.